

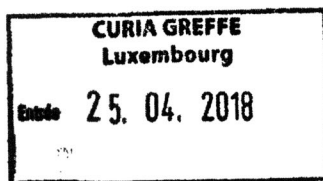
Irašyta į Teisingumo Teismo registrą
Nr. 1078432
Liuksemburgas,
2018 -04- 26
Pagal Teismo kancelerio įgaliojimą
Faks. / el. paštas : Miroslav Aleksejev
Gauta : 25.4.18 administratorius

Elektroninio dokumento kopija

Civilinė byla Nr. e3K-3-120-469/2018
Teismo proceso Nr. 2-56-3-00681-2016-0
Procesinio sprendimo kategorija 2.6.11.4.1.

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2018 m. balandžio 13 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Gražinos Davidonienės, Egidijaus Laužiko, Sigitos Rudėnaitės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja), sekretoriaujant Eglei Berželionytei, dalyvaujant ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Irgita“ atstovams advokatui Domui Pakėnui ir Robertui Mačiuliui, atsakovės Kauno miesto savivaldybės administracijos atstovei Rūtai Šimkaitytei-Kudarauskei, atsakovių Kauno miesto savivaldybės ir Kauno miesto savivaldybės administracijos atstovei Aušrai Augienei, atsakovės uždarnosios akcinės bendrovės „Kauno švara“ atstovui advokatui Viliui Masiuliui, išvadą teikiančios institucijos Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos atstovui Pavelui Jacunskiui (Pavel Jacunskij), išvadą teikiančios institucijos Viešųjų pirkimų tarnybos atstovei Arūnei Andrulionienei, viešame teismo posėdyje kasacine žodinio proceso tvarka nagrinėdama civilinę bylą pagal **atsakovių Kauno miesto savivaldybės ir Kauno miesto savivaldybės administracijos** kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2017 m. spalio 4 d. sprendimo peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Irgita“ ieškinį atsakovėms Kauno miesto savivaldybei, Kauno miesto savivaldybės administracijai, uždarajai akcinei bendrovei „Kauno švara“, dalyvaujant išvadą teikiančioms institucijoms – Konkurencijos tarybai, Viešųjų pirkimų tarnybai, dėl Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimo panaikinimo ir Kauno miesto savivaldybės administracijos ir uždarnosios akcinės bendrovės „Kauno švara“ sutarties pripažinimo negaliojančia,

n u r o d o :

1. Kasacineje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių perkančiųjų organizacijų teisę su savo kontroliuojamais subjektais sudaryti tiesiogines sutartis (*in house*, vidaus sandorius), ir šios teisės įgyvendinimo sąlygas, atsižvelgiant į trečiųjų asmenų interesus, aiškinimo ir taikymo.
2. Šalių ginčas patenka į Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – VPI) ir Europos Parlamento ir Tarybos 2004 m. kovo 31 d. direktyvos 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir

KOPIJA TIKRA

paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (toliau – Direktyva 2004/18) ar Europos Parlamento ir Tarybos 2014 m. vasario 26 d. direktyvos 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama direktyva 2004/18/EB (toliau – Direktyva 2014/24), reguliavimo sritį.

3. Iš bylos duomenų, *a fortiori* (ypač) pirmosios instancijos teismo sprendimo dėl žyminio mokesčio apskaičiavimo ir ginčijamos sutarties nuostatų dėl jos trukmės, darytina išvada, kad šio sandorio vertė, atsižvelgiant į tikėtiną paslaugų apimtį vidurkį, siekia beveik 490 000 Eur, o iš Kauno miesto savivaldybės administracijos susirašinėjimo su Viešųjų pirkimų tarnyba (toliau – VPT) matyti, kad planuojama sandorio vertė yra apie 8,2 mln. Eur. Taigi ginčo sandoris viršija minimalią tarptautinių pirkimų vertę, todėl patenka į Europos Sąjungos teisės reguliavimo sritį.
4. Dėl šalių ginčui taikytinos Europos Sąjungos teisės turinio ir ją aiškinančios jurisprudencijos aiškinimo kasacinis teismas kreipiasi į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą (toliau – Teisingumo Teismas), kad šis priimtų prejudicinį sprendimą nagrinėjamoje byloje. Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 267 straipsnio nuostatas Europos Sąjungos institucijų aktų išaiškinimo klausimui iškilus nagrinėjant bylą valstybės narės teisme, kurio sprendimas pagal nacionalinę teisę negali būti toliau apskundžiamas teismine tvarka, tas teismas dėl jo kreipiasi į Teisingumo Teismą (SESV 267 straipsnio 1 dalies b punktas, 3 dalis).
5. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra galutinė instancija nagrinėjant šią bylą ir jo priimtas procesinis sprendimas būtų galutinis ir neskundžiamas (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 362 straipsnis).
6. Nagrinėjamoje byloje kasacinio teismo poreikis kreiptis į Teisingumo Teismą grindžiamas tuo, kad šalių ginčui spręsti aktualių kai kurių Europos Sąjungos teisės normų turinys iki galo nėra aiškus taikant tiek *acte clair*, tiek *acte éclairé* doktrinas.
7. Atsižvelgdama į tai, kad kasacinis teismas į Teisingumo Teismą kreipiasi ne galutine nutartimi (CPK 260 straipsnis), t. y. ja šalių ginčas neišsprendžiamas iš esmės, teisėjų kolegija, nepažeisdama CPK 361 straipsnio nuostatų, bylos teisės ir fakto klausimus pristatys tik tiek, kiek reikalinga procesui dėl prejudicinio sprendimo priėmimo (šiuo kontekste žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. birželio 30 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-266-378/2017 7 punktą).

I. Šalių ginčui spręsti aktualus Europos Sąjungos ir Lietuvos teisinis reguliavimas

8. Europos Sąjungos Sutarties (toliau – ESS) 18 straipsnyje, *inter alia* (be kita ko), nurodyta:

Sutarčių taikymo srityje, nepažeidžiant jose esančių specialių nuostatų, draudžiama bet kokia diskriminacija dėl pilietybės.

9. ESS 49 straipsnyje, *inter alia*, nurodyta:

<...> vienos valstybės narės nacionalinių subjektų įsisteigimo laisvės kitos valstybės narės teritorijoje apribojimai uždraudžiami. Draudžiami ir apribojimai vienos valstybės narės nacionaliniams subjektams, įsisteigusiems kitos valstybės narės teritorijoje, steigti atstovybes, padalinius ar dukterines bendroves.

Įsisteigimo laisvė apima ir teisę imtis savarankiškai dirbančių asmenų veiklos bei ją verstis, taip pat steigti ir valdyti įmones, būtent bendroves ar firmas, apibūdintas 54 straipsnio antrojoje

pastraipoje, tomis pačiomis sąlygomis, kurios įsisteigimo šalies teisės aktuose yra nustatytos jos pačios subjektams, ir laikantis kapitalui skirto skyriaus nuostatų.

10. ESS 56 straipsnyje, *inter alia*, nurodyta:

<...> Sąjungoje uždraudžiami laisvės teikti paslaugas apribojimai, taikomi valstybių narių nacionaliniams subjektams, kurie yra įsisteigę kitoje valstybėje narėje negu valstybė, kurios subjektu yra asmuo, kuriam tos paslaugos teikiamos.

<...>

11. SESV 106 straipsnyje, *inter alia*, nurodyta:

1. Valstybės įmonėms bei įmonėms, kurioms valstybės narės suteikia specialias arba išimties teises, valstybės narės nepriima naujų teisės aktų ir nepalieka galiojančiųjų, prieštaraujančių Sutartyse nurodytoms taisyklėms, ypač toms taisyklėms, kurios yra nustatytos 18 ir 101–109 straipsniuose.

2. Įmonėms, kurioms yra patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugas, arba pajamų gaunančioms monopolinėms įmonėms Sutartyse nustatytos taisyklės, ypač konkurencijos taisyklės, yra taikomos, jei jų taikymas nei teisiškai, nei faktiškai netrukdo atlikti joms patikėtų specialių uždavinių. Prekybos plėtojimui neturi būti daroma tokio poveikio, kuris prieštarautų Sąjungos interesams.

12. Direktyvos 2004/18 1 straipsnyje, *inter alia*, nurodyta:

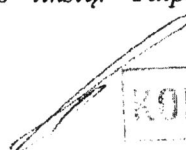
2. a) „Viešosios sutartys“ – tai dėl piniginės naudos vieno arba kelių ūkio subjektų ir vienos ar kelių perkančiųjų organizacijų raštu sudarytos sutartys, kurių dalykas yra darbų atlikimas, prekių tiekimas arba paslaugų teikimas, kaip apibrėžta šioje direktyvoje.

13. Direktyvos 2004/18 2 straipsnyje nurodyta:

Perkančiosios organizacijos ūkio subjektams taiko vienodas sąlygas, jų nediskriminuoja ir veikia skaidriai.

14. Direktyvos 2014/24 preambulėje, *inter alia*, nurodyta:

(2) <...> Tuo tikslu reikėtų persvarstyti ir modernizuoti viešųjų pirkimų taisykles, priimtas pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2004/17/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2004/18/EB, kad būtų padidintas viešųjų išlaidų efektyvumas, visų pirma sudarant palankesnes sąlygas mažųjų ir vidutinių įmonių dalyvavimui viešuosiuose pirkimuose, ir kad perkantiesiems subjektams būtų suteikta galimybė geriau pasinaudoti viešųjų pirkimų teikiamomis galimybėmis siekiant bendrų visuomenės tikslų. Taip pat reikia išaiškinti

 KOPILIA TIKRA

svarbiausias sąvokas ir koncepcijas, kad būtų užtikrintas teisinis tikrumas ir įtraukti tam tikri tvirtai nusistovėjusios susijusios Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikos aspektai;

(31) kyla didelis teisinis netikrumas dėl to, kiek viešųjų pirkimų taisyklės turėtų būti taikomos tarp viešojo sektoriaus subjektų tarpusavyje sudaromoms sutartims. Susijusių Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką valstybės narės ir netgi pačios perkančiosios organizacijos aiškina skirtingai. Todėl reikia paaiškinti, kokiais atvejais viešajame sektoriuje sudaromoms sutartims viešųjų pirkimų taisyklės netaikomos.

Atliekant tokį aiškinimą reikėtų vadovautis atitinkamoje Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikoje nustatytais principais. Vien tai, kad abi susitarimo šalys yra viešosios institucijos, savaime nereiškia, jog viešųjų pirkimų taisyklės netaikomos. Tačiau viešųjų pirkimų taisyklių taikymas neturėtų riboti viešųjų institucijų laisvės vykdyti joms pavestas viešųjų paslaugų teikimo užduotis naudojantis savo ištekliais, įskaitant galimybę bendradarbiauti su kitomis viešosiomis institucijomis.

<...>

(32) viešosioms sutartims, skiriamoms kontroliuojamiesiems juridiniams asmenims, šioje direktyvoje numatytos procedūros neturėtų būti taikomos, jeigu perkančiosios organizacijos vykdoma to juridinio asmens kontrolė yra panaši į tą, kurią ji vykdo savo skyrių atžvilgiu, su sąlyga, kad daugiau kaip 80 % to kontroliuojamojo juridinio asmens veiklos vykdoma atliekant užduotis, kurias jam yra pavedusi kontroliuojančioji perkančioji organizacija arba kiti tos perkančiosios organizacijos kontroliuojami juridiniai asmenys, neatsižvelgiant į tai, kas yra naudos, susijusios su sutarties įvykdymu, gavėjas.

<...> Todėl, kai kontroliuojančiosios perkančiosios organizacijos arba kontroliuojančiųjų perkančiųjų organizacijų kapitale yra privataus dalyvavimo, tai neklaido skirti viešąsias sutartis kontroliuojamajam juridiniam asmeniui netaikant šioje direktyvoje numatytų procedūrų, nes toks dalyvavimas neturi neigiamo poveikio privačių ekonominės veiklos vykdytojų konkurencijai.

<...>

15. Direktyvos 2014/24 12 straipsnyje, *inter alia*, nurodyta:

1. Ši direktyva netaikoma viešosioms sutartims, kurias perkančioji organizacija skiria privačiosios ar viešosios teisės reglamentuojamam juridiniam asmeniui, kai įvykdomos visos šios sąlygos:

- a) perkančioji organizacija atitinkamą juridinį asmenį kontroliuoja panašiai kaip ir savo skyrius;
- b) daugiau kaip 80 % kontroliuojamojo juridinio asmens veiklos vykdoma atliekant užduotis, kurias jam yra pavedusi kontroliuojančioji perkančioji organizacija arba kiti tos perkančiosios organizacijos kontroliuojami juridiniai asmenys, ir
- c) kontroliuojamajame juridiniame asmenyje nėra tiesioginio privataus kapitalo dalyvavimo, išskyrus atvejus, kai kontrolės ir teisės blokuoti nesuteikiantis privataus kapitalo dalyvavimas yra reikalaujamas pagal nacionalinės teisės aktų nuostatas laikantis Sutarčių ir jis nesuteikia lemiamos įtakos kontroliuojamojo juridinio asmens sprendimams.

Perkančioji organizacija laikoma kontroliuojančiaja juridinį asmenį panašiai kaip ir savo skyrius pagal pirmos pastraipos a punktą, kai ji daro lemiamą įtaką kontroliuojamojo juridinio asmens

KOPIJA TIKRA

strateginiams tikslams ir reikšmingiems sprendimams. Tokią kontrolę gali vykdyti ir kitas juridinis asmuo, kurį patį tokiu pačiu būdu kontroliuoja perkančioji organizacija.

<...>

4. Ši direktyva netaikoma išimtinai dviejų ar daugiau perkančiųjų organizacijų sudarytai sutarčiai, kai įvykdomos visos šios sąlygos:

- a) sutartimi nustatomas ar įgyvendinamas dalyvaujančių perkančiųjų organizacijų bendradarbiavimas siekiant užtikrinti, kad viešosios paslaugos, kurias jie turi suteikti, būtų teikiamos siekiant bendrų jų tikslų;
- b) toks bendradarbiavimas įgyvendinamas vadovaujantis vien su viešuoju interesu susijusiais motyvais ir
- c) dalyvaujančios perkančiosios organizacijos atviroje rinkoje vykdo mažiau kaip 20 % veiklų, kurias apima bendradarbiavimas.

<...>

16. Direktyvos 2014/24 91 straipsnyje, *inter alia*, nurodyta:

Direktyva 2004/18 panaikinama nuo 2016 m. balandžio 18 d.

<...>

17. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 straipsnyje, *inter alia*, nurodyta:

Lietuvos ūkis grindžiamas privačios nuosavybės teise, asmens ūkinės veiklos laisve ir iniciatyva.

Valstybė remia visuomenei naudingas ūkines pastangas ir iniciatyvą.

Valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei.

Įstatymas draudžia monopolizuoti gamybą ir rinką, saugo sąžiningos konkurencijos laisvę.

<...>

18. VPĮ 3 straipsnyje, *inter alia*, nurodyta:

1. Perkančioji organizacija užtikrina, kad atliekant pirkimo procedūras ir nustatant laimėtoją būtų laikomasi lygiateisiškumo, nediskriminavimo, abipusio pripažinimo, proporcingumo ir skaidrumo principų.

2. Pirkimų tikslas – vadovaujantis šio įstatymo reikalavimais sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti perkančiajai organizacijai (atlikti pirkimą įgaliojusiai perkančiajai organizacijai) ar tretiesiems asmenims reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas.

<...>

19. VPĮ 10 straipsnio 5 dalyje (2016 m. sausio 1 d. redakcija) nurodyta:

KOPIJA TIKRŲ

Šio įstatymo reikalavimai netaikomi pirkimams, jeigu perkančioji organizacija sudaro sutartį su atskirą juridinio asmens statusą turinčiu subjektu, kurį ji kontroliuoja kaip savo pačios tarnybą ar struktūrinį padalinį ir kuriame ji yra vienintelė dalyvė (arba įgyvendina valstybės ar savivaldybės, kaip vienintelės dalyvės, teises ir pareigas), ir jeigu kontroliuojamas subjektas ne mažiau kaip 80 procentų pardavimo pajamų per paskutinius finansinius metus (arba per laiką nuo subjekto įsteigimo dienos, jeigu subjektas vykde veiklą mažiau kaip vienus finansinius metus) gauna iš veiklos, skirtos perkančiosios organizacijos poreikiams tenkinti ar perkančiosios organizacijos funkcijoms atlikti. Pirkimas šioje dalyje nurodytu būdu gali būti pradedamas tik gavus Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimą. Viešųjų pirkimų tarnyba sprendimą dėl sutikimo priima ne vėliau kaip per 15 darbo dienų nuo perkančiosios organizacijos motyvuoto kreipimosi dėl sutikimo pirkimą atlikti šioje dalyje nurodytu būdu gavimo Viešųjų pirkimų tarnyboje dienos. Jeigu per šioje dalyje nustatytą terminą Viešųjų pirkimų tarnyba nepateikia jokio atsakymo, laikoma, kad sutikimas gautas. Kreipimosi dėl sutikimo pirkimą atlikti šioje dalyje nurodytu būdu tvarką nustato Viešųjų pirkimų tarnyba. Siekiant užtikrinti tokių pirkimų kontrolę, perkančioji organizacija, tvirtindama šio įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje nurodytus einamaisiais biudžetiniais metais planuojamų atlikti viešųjų pirkimų planus, juose pateikia informaciją apie planuojamus atlikti šioje dalyje nurodytus pirkimus, o per 30 dienų nuo ataskaitinių kalendorinių metų pabaigos Viešųjų pirkimų tarnybai jos nustatyta tvarka pateikia visų per kalendorinius metus atliktų šioje dalyje nurodytų pirkimų ataskaitas.

20. VPĮ 10 straipsnyje (2017 m. liepos 1 d. redakcija), *inter alia*, nurodyta:

1. Šio įstatymo reikalavimai netaikomi vidaus sandoriams, kuriuos perkančioji organizacija sudaro su kita perkančiąja organizacija, kai yra visos šios sąlygos kartu:

1) perkančioji organizacija kitą perkančiąją organizaciją kontroliuoja kaip savo pačios tarnybą ar struktūrinį padalinį, darydama lemiamą įtaką jos strateginiams tikslams ir reikšmingiems sprendimams, įskaitant sprendimus dėl: ilgalaikio turto investavimo, perleidimo, nuomos, įkeitimo, hipotekos; kitų ūkio subjektų akcijų įsigijimo arba perleidimo; teisės valdyti ūkio subjekto (subjektų) skyrius perdavimo. Tokią kontrolę gali atlikti ir kitas juridinis asmuo, kurį patį tokiu pačiu būdu kontroliuoja perkančioji organizacija;

2) per paskutinius 3 finansinius metus daugiau kaip 80 procentų kontroliuojamos perkančiosios organizacijos gautų vidutinių pajamų iš pirkimo–pardavimo sutarčių sudaro pajamos, gautos iš sutarčių, sudarytų su kontroliuojančia perkančiąja organizacija ar su juridiniais asmenimis, kuriuos kontroliuoja ta perkančioji organizacija, ir skirtų jos (jų) poreikiams tenkinti ar funkcijoms atlikti. Jeigu kontroliuojama perkančioji organizacija vykde veiklą trumpiau kaip 3 finansinius metus, tai atitinkami rezultatai turi būti numatyti pagal jos veiklos planus;

3) kontroliuojamoje perkančiojoje organizacijoje nėra tiesioginio privataus kapitalo dalyvavimo.

2. Vidaus sandoris gali būti sudaromas tik išimtinu atveju, kai tenkinamos šio straipsnio 1 dalyje išdėstytos sąlygos ir perkant viešojo pirkimo būdu būtų neįmanoma užtikrinti paslaugos teikimo nepertraukiamumo, geros kokybės ir prieinamumo.

<...>

5. Valstybės įmonės, akcinės bendrovės ir uždarnosios akcinės bendrovės, kuriose valstybei nuosavybės teise priklausančios akcijos suteikia daugiau kaip 1/2 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime, vidaus sandorių sudaryti negali.

21. Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4 straipsnyje nurodyta:

1. *Viešojo administravimo subjektai, įgyvendindami pavestus uždavinius, susijusius su ūkinės veiklos reguliavimu Lietuvos Respublikoje, privalo užtikrinti sąžiningos konkurencijos laisvę.*
2. *Viešojo administravimo subjektams draudžiama priimti teisės aktus arba kitus sprendimus, kurie teikia privilegijas arba diskriminuoja atskirus ūkio subjektus ar jų grupes ir dėl kurių atsiranda ar gali atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams, išskyrus atvejus, kai skirtingų konkurencijos sąlygų neišvengti vykdamant Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimus.*

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

II. Pagrindinės šalių ginčo aplinkybės

22. 2014 m. vasario 7 d. Kauno miesto savivaldybės administracija (toliau – ir perkančioji organizacija) paskelbė Kauno miesto želdinių, miškų, miško parkų priežiūros ir tvarkymo paslaugų pirkimą, sudarytą iš trijų dalių, kurių viena buvo dėl vejų šienavimo ir augalų naikinimo paslaugų. Šios pirkimo dalies (kaip ir kitų dviejų) laimėtoja buvo pripažinta UAB „Irgita“ (toliau – ir ieškovė).
23. 2014 m. kovo 18 d. perkančioji organizacija ir ieškovė sudarė Vejų šienavimo paslaugų pirkimo sutartį; šioje, *inter alia*, įtvirtinta, kad sutartis galioja 3 metus nuo jos sudarymo, t. y. iki 2017 m. kovo 18 d., be to, nustatyta, jog sutartyje nurodyti paslaugų kiekiai yra maksimalūs, bet paslaugų gavėja neįsipareigoja užsakyti (pirkti) visų paslaugų ar jų kiekio; užsakovė paslaugų teikėjai atsiskaito už faktiškai suteiktas paslaugas pagal šioje sutartyje nustatytus įkainius; galutinė kaina, kurią paslaugų gavėja turi sumokėti paslaugų teikėjai, priklauso nuo vykdam sutartį suteiktų paslaugų apimties; tuo atveju, kai paslaugų gavėjai reikalingos paslaugos viršija nurodytus maksimalius paslaugų kiekius, bus vykdomas atskiras pirkimas VPĮ nustatyta tvarka.
24. 2016 m. balandžio 1 d. perkančioji organizacija kreipėsi į VPT prašydama jos sutikimo (leidimo) sudaryti vidaus sandorį dėl iš esmės analogiškų paslaugų, kurios buvo teikiamos pagal 2014 m. kovo 18 d. paslaugų teikimo sutartį. Prašyme nurodyta, kad UAB „Kauno švara“, su kuria ketinama sudaryti vidaus sandorį, yra atskirą juridinio asmens statusą turinti perkančiosios organizacijos įmonė, pastaroji jos kontroliuojama kaip savo padalinys, Kauno miesto savivaldybė yra vienintelė šios įmonės savininkė, UAB „Kauno švara“ 2015 m. 90,07 proc. pajamų gavo iš veiklos, atliekamos perkančiosios organizacijos naudai.
25. 2016 m. balandžio 20 d. VPT priėmė sprendimą leisti (sutikti) perkančiajai organizacijai sudaryti vidaus sandorį. VPT, be kita ko, nurodė, kad perkančioji organizacija, siekdama racionaliai panaudoti finansinius išteklius ir užtikrinti tiekėjų konkurenciją, prieš sudarydama vidaus sandorį, turėtų įvertinti paslaugų pirkimo pagal VPĮ galimybę; bet kokių atvejų perkančiosios organizacijos sprendimas turėtų atitikti Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 2 dalį.
26. 2016 m. gegužės 3 d. Kauno miesto savivaldybės taryba priėmė sprendimą, kuriuo pritarė paslaugų teikimo sutarties sudarymui su UAB „Kauno švara“ bei patvirtino teiksinių paslaugų (vejų šienavimo) įkainius (toliau – ginčijamas Tarybos sprendimas).

KOPIJA TIKRŲ

27. 2016 m. gegužės 19 d. Kauno miesto savivaldybės administracija ir UAB „Kauno švara“ sudarė Vejų šienavimo Kauno mieste paslaugų teikimo sutartį (toliau – ir ginčo sutartis, ginčo vidaus sandoris); šioje, *inter alia*, nurodyta, kad paslaugos užsakomos pagal poreikį, už jas atsiskaitoma pagal sutartyje nustatytus įkainius; ginčo vidaus sandorio trukmė – 5 metai, taip pat nustatyta galimybė pratęsti jo galiojimo terminą.
28. 2016 m. gegužės 20 d. ieškovė kreipėsi į pirmosios instancijos teismą skųsdama ginčijamo Tarybos sprendimo bei ginčo vidaus sandorio teisėtumą šiais argumentais: *pirma*, perkančioji organizacija negalėjo sudaryti ginčo vidaus sandorio, nes jo sudarymo metu tebegaliojo su ja sudaryta viešojo paslaugų pirkimo sutartis; *antra*, ginčo sutartis prieštarauja VPĮ ir Konkurencijos įstatymo nuostatoms, ja iškreipiama laisva ir sąžininga ūkio subjektų konkurencija, o jos kontrahentei UAB „Kauno švara“ suteikiamos privilegijos diskriminuojant kitus tiekėjus.
29. 2017 m. kovo 13 d. pirmosios instancijos teismas sprendimu ieškovės ieškinį atmetė, o apeliacinės instancijos teismas 2017 m. spalio 4 d. sprendimu, tenkindamas ieškovės apeliacinį skundą, – pripažino jį pagrįstu. Teismai, remdamiesi nacionaline jurisprudencija, nurodė, kad naudojimasis teise sudaryti vidaus sandorį pagal VPĮ 10 straipsnio 5 dalį negali pažeisti Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje įtvirtinto imperatyvo nepažeisti ūkio subjektų konkurencijos, vienam jų nesuteikti privilegijų, o kitų nediskriminuoti.
30. Teismų sprendimai išsiskyrė tuo aspektu, kad pirmosios instancijos teismas, atsižvelgdamas į tebevykdomą viešojo paslaugų pirkimo sutartį su ieškove ir kitas faktines aplinkybes, nenustatė tiekėjų konkurencijos pažeidimo ir privilegijų vienam ūkio subjektui suteikimo, o apeliacinės instancijos teismas, ypač dėl sumažėjusių užsakymų apimties ieškovei pagal 2014 m. kovo 18 d. viešojo paslaugų pirkimo sutartį, perkančiosios organizacijos ir UAB „Kauno švara“ ginčo vidaus sandorį pripažino neteisėtu.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

III. Kasacinio teismo argumentai ir pozicija prejudicinio sprendimo priėmimo procedūroje

31. Nagrinėjamoje byloje sprendžiamas vidaus sandorio teisėtumo klausimas susijęs daugiau ne su Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nustatytą ir VPĮ įtvirtintą kontroliuojamos įmonės pavaldumo kontroliuojančiajam subjektui ir jų tarpusavio ekonominių ryšių kiekybinių kriterijų (*Teckal* kriterijų pagal Teisingumo Teismo 1999 m. lapkričio 18 d. sprendimą C-107/98) taikymu (šalys iš esmės sutaria, kad ginčo sutartis atitinka *Teckal* kriterijus), o su bendresne *in house* sandorių ir nepriklausomų ūkio subjektų konkurencijos užtikrinimo santykio problema.
32. Nors vidaus sandorio institutas VPĮ įtvirtintas 2010 m. pradžioje, tačiau kasacinis teismas tik šioje byloje iš esmės pirmą kartą tiesiogiai nagrinėja teisės klausimą dėl *in house* sandorio teisėtumo. Be to, vidaus sandorių teisėtumo aspektai, ypač atsižvelgiant į Lietuvos teisės ir ją aiškinančios nacionalinių teismų praktikos specifiškumą, pirmą kartą perduodami nagrinėti Teisingumo Teismui, nors dėl šio klausimo jau sprendė keli nacionaliniai galutinės instancijos teismai.
33. Kita vertus, kasacinis teismas pabrėžia, kad jo kreipimasis į Teisingumo Teismą, nors iš dalies ir inspiruotas aktualios nacionalinės jurisprudencijos, juolab kad nagrinėjamoje byloje ją taikė pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai, tačiau juo nesiekama Teisingumo Teismui perkelti spręsti Lietuvos teismų praktikos koherentiškumo ar nacionalinės teisės aiškinimo. Atsižvelgiant į tai, šioje nutartyje pristatoma nacionalinės teisės ir jurisprudencijos apžvalga pateikiama tik problemos konteksto geresnio suvokimo tikslu.

 KOPILIA TIKRŲ

34. Nors nacionalinių teismų, ypač Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT), praktika iš pradžių vystėsi, atsižvelgiant į teisinio reguliavimo kaitą (pavyzdžiui, iki vidaus sandorio instituto legalizavimo VPĮ 2010 m. LVAT sprendė, kad šia išimtimi, nepriklausomai nuo buvusios Teisingumo Teismo jurisprudencijos, perkančiosios organizacijos negali naudotis), tačiau vėlesnis vis griežtėjantis teismų požiūris į vidaus sandorių sudarymo praktiką iš esmės buvo pagrįstas tiesiog teisės aiškinimo ir taikymo pasikeitimu, kurį galimai lėmė nacionalinė vidaus sandorių sudarymo praktika. Šią aplinkybę kasacinio teismo posėdyje iš dalies patvirtino ir Konkurencijos tarybos atstovas.
35. Pažymėtina, kad LVAT nuo 2011 metų pabaigos iki 2015 metų vidurio formavo praktiką, kad vidaus sandoris, atitinkantis *Teckal* kriterijus, teisėtas; nuo 2015 metų vidurio, *inter alia*, atsižvelgdamas į du Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimus, jis pradėjo vidaus sandorių teisėtumą sieti ne tik su *Teckal* kriterijais, bet ir su papildomais vertybiniais pagrindais, *inter alia*, išplaukiančiais iš Konkurencijos įstatymo nuostatų, pavyzdžiui, paslaugų teikimo nepertraukiamumu, jų gera kokybe ir prieinamumu, taip pat poveikiu kitų ūkio subjektų lygiateisiškumui ir jų galimybėmis konkuruoti dėl atitinkamų paslaugų.
36. Šiame kontekste atskirai atkreiptinas dėmesys į tai, kad nagrinėjamoje byloje pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų taikytų Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio nuostatų (šios nutarties 21 punktą), kurių pagrindu, be VPĮ, papildomai vertinamas vidaus sandorių teisėtumas, turinys iš esmės nepakito nuo pradinės (originalios) šio įstatymo redakcijos, t. y. 1999 m. kovo 23 d. įstatymo. Taigi Konkurencijos įstatymo 4 straipsnyje beveik du dešimtmečius įtvirtinta viešojo administravimo subjektų bendro pobūdžio pareiga užtikrinti ūkio subjektų konkurenciją (ir šios pareigos vykdymas) įvairiais tarpniais teismų buvo pripažįstama tiek kaip vidaus sandorių teisėtumo vertinimo kriterijus, tiek į ją apskritai nebuvo atsižvelgiama. Bet kokių atvejų bendroji vidaus sandorių teisėtumo problematika Lietuvoje daugiau susijusi ne su teisiniu reguliavimu, o su teismų praktika.
37. Dėl pirmiau nurodytų aplinkybių kasaciniam teismui kyla klausimų dėl vidaus sandorių instituto reikšmės Europos Sąjungos teisės taikymo kontekste. Visų pirma nėra aišku, ar *in house* sandorio sąvokai turėtų būti pripažįstamas tokio lygio autonomiškumas visoje Europos Sąjungoje, kad ji nepriklausytų nuo nacionalinio reguliavimo ir jį aiškinančios teismų praktikos, todėl atitinkamai ji turėtų būti vienodai suprantama ir aiškinama visose valstybėse narėse.
38. Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys į du aspektus: *pirma*, Teisingumo Teismas *in house* sutartis pagrindė iš bendrosios viešojo pirkimo sutarties sąvokos, aiškindamas, kad vidaus sandoris nelaikytinas viešojo pirkimo sutartimi (žr. pirmiau nurodyto Teisingumo Teismo sprendimo *Teckal*, C-107/98, 50 punktą); *antra*, Teisingumo Teismas ne kartą yra pažymėjęs, kad, atsižvelgiant į tai, jog viešojo pirkimo sutarties sąvokos apibrėžtyje neduodama nuoroda į valstybių narių teisinį reguliavimą, laikytina, jog ši sąvoka priklauso išimtinai Europos Sąjungos teisinio reglamentavimo sričiai ir turi būti aiškinama neatsižvelgiant į nacionalinę teisę (žr., pvz., Teisingumo Teismo 2007 m. sausio 18 d. sprendimo *Jean Auroux ir kt.*, C-220/05, 40 punktą ir jame nurodytą Teisingumo Teismo praktiką). Aptarta Teisingumo Teismo jurisprudencija suponuotų galimybę vertinti *in house* sandorių institutą kaip savarankišką Europos Sąjungos teisės normą.
39. Kasaciniam teismui taip pat kyla klausimas, jei valstybėms narėms vis dėlto paliekama tam tikra diskrecija riboti vidaus sandorių sudarymo galimybę, ar atitinkamam ribojimui iš tiesų neturėtų būti taikomos kokios nors sąlygos, *a fortiori*, aiškumo, nuspėjamumo, teisėtų lūkesčių užtikrinimo reikalavimai; jei tokie ar panašūs reikalavimai būtų reikšmingi, tai galėtų suponuoti pozityvią valstybių narių pareigą, esant poreikiui, aiškiai teisės aktuose įtvirtinti pasirinktus ribojimus, kurie negalėtų kilti vien tik iš abstrakčių sąvokų aiškinimo teismų praktikoje.
40. Kasacinio teismo nuomone, atsakymai pirmiau nurodytus klausimus iš dalies galėtų priklausyti nuo vertinimo, į kurios direktyvos – Direktyvos 2004/18 ar 2014/24 – reguliavimo sritį patektų ginčo vidaus sandoris, atsižvelgiant į tai, kad ginčo sutarties sudarymo procedūros pradėtos

KOPIJA TIKRA

inicijuoti iki 2016 m. balandžio 18 d. (perkančioji organizacija kreipėsi į VPT sutikimo sudaryti *in house* sandorį), tačiau jos baigtos ir pati ginčo sutartis sudaryta nustojus galioti Direktyvos 2004/18 nuostatomis.

41. Teisėjų kolegijos manymu, labiau pagrįstas vertinimas, jog ginčo vidaus sandoris patenka į Direktyvos 2014/24 taikymo sritį, nes perkančiosios organizacijos 2014 m. balandžio 1 d. kreipimasis į VPT dėl sutikimo sudaryti *in house* sandorį kyla tik iš nacionalinio reguliavimo, be to, VPT sutikimo (leidimo) procedūra kvalifikuotina tik kaip „administracinis filtras“, kuriuo patikrinama, ar egzistuoja *Teckal* kriterijai. Pastarąją poziciją kasaciniam teismui posėdyje iš esmės patvirtino VPT atstovė.
42. Kasacinio teismo vertinimu, būtų lengviau išaiškinti nacionalinę teisę pagal Europos Sąjungos teisę laikantis netiesioginio direktyvų veikimo koncepcijos, jei ginčo vidaus sandoris patektų būtent į Direktyvos 2014/24 taikymo sritį, nes šiuo teisės aktu ne tik kodifikuota Teisingumo Teismo praktika, bet ir aiškiai išreikšta Europos Sąjungos įstatymų leidėjo valia atskirai sureguliuoti šį institutą (žr. taip pat Direktyvos 2014/24 preambulės 2-ąją konstatuojamąją dalį), juolab kad naujasis reguliavimas neidentiška atkartoja Teisingumo Teismo praktiką.
43. Kita vertus, Teisingumo Teismo konstatuota, kad kai priimdamas nacionalines nuostatas valstybės narės teisės aktų leidėjas pažodžiui pakartojo sąlygų, skelbiamų sprendimo *Teckal* 50 punkte ir ne kartą patvirtintų vėliau priimtuose Teisingumo Teismo sprendimuose, formuluotę, tokie nacionalinės teisės aktai iš principo atitinka Bendrijos teisę, pažymint, kad šių teisės aktų aiškinimas turi taip pat atitikti Bendrijos teisės reikalavimus (Teisingumo Teismo 2006 m. balandžio 6 d. sprendimo *ANAV*, C-410/04, 25 punktas).
44. Direktyvos 2014/24 nuostatų, nurodytų šios nutarties 14 ir 15 punktuose, formuluotės, kasacinio teismo vertinimu, suponuoja išvadą, kad *in house* sandorio teisėtumas priklauso išimtinai nuo *Teckal* kriterijų egzistavimo, papildomai nevertinant kitų aspektų. Be to, teisėjų kolegija atskirai atkreipia dėmesį į tai, kad tiek Direktyvos 2014/24 preambuleje, tiek pagrindiniame tekste vartojamos sąvokos „procedūros neturėtų būti taikomos“, „ši direktyva netaikoma“. Tai galėtų suponuoti vertinimą, kad Europos Sąjungos įstatymų leidėjas pasirinko griežtąjį *in house* sandorių derinimo būdą.
45. Toks vertinimas taip pat iš esmės atitinka Teisingumo Teismo poziciją, pateiktą pirmiau nurodytame sprendime *ANAV*, kurio 24 punkte nurodyta, kad viešųjų paslaugų koncesijų srityje *negalima taikyti* EB 12, 43 ir 49 straipsniuose nustatytų taisyklių ir jų konkrečios išraiškos – bendrųjų principų, jeigu organizacijos, veikiančios koncesijos pagrindu, atžvilgiu koncesiją suteikusias viešosios valdžios institucijos vykdoma kontrolė yra analogiška jos vykdomai savo pačios tarnybų atžvilgiu, ir jeigu ši organizacija pagrindinę savo veiklos dalį vykdo kartu su valdžios institucija, kuriai ji priklauso.
46. Kita vertus, pažymėtina, jog Direktyvos 2014/24 1 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad šia direktyva nedaromas poveikis valstybių narių teisei laisvai spręsti, laikantis Sąjungos teisės, kokias paslaugas jos laiko bendrojo ekonominio intereso paslaugomis (toliau – BESP), kaip tos paslaugos turėtų būti organizuojamos ir finansuojamos laikantis valstybės pagalbos taisyklių ir kokios konkrečios pareigos joms turėtų būti taikomos; lygiai taip pat šia direktyva nedaromas poveikis viešųjų institucijų teisei spręsti ar, kaip ir koku mastu jos nori pačios atlikti viešąsias funkcijas pagal SESV 14 straipsnį ir Protokolą Nr. 26. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 36 straipsnyje taip pat nurodyta, kad Sąjunga pagal Sutartis pripažįsta ir gerbia teisę naudotis bendrus ekonominius interesus tenkinančiomis paslaugomis, numatytomis nacionalinių teisės aktų ir praktikos.
47. Nors tam tikros ūkinės veiklos kvalifikavimas kaip BESP iš esmės susijęs su valstybėms narėms suteikiama papildomo ir lankstesnio reguliavimo galimybe, dėl kurios daroma išimtis iš bendrojo konkurencijos teisės reguliavimo, tačiau nėra aišku, ar dėl tokio teisinio reguliavimo lankstumo

COPIJA TIKRA

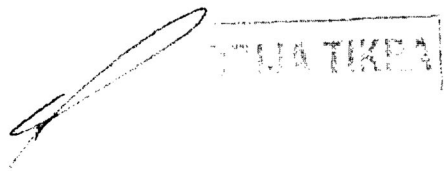
valstybės narės gali veikti priešingai, t. y. griežčiau (nustatant papildomas sąlygas) nei direktyvose sureguliuoti atitinkamus teisinius santykius.

48. Vis dėlto, kaip nurodyta pirmiau, teisėjų kolegija vertina, kad jei ir įmanomas griežtesnis *in house* sandorių reguliavimas, nei jis įtvirtintas Direktyvoje 2014/24, bet kokie papildomi ribojimai turėtų išplaukti iš pozityviosios teisės normų, o ne iš teismų praktikos. Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys į tai, kad, kaip nurodyta šios nutarties 20 punkte, šiuo metu galiojančios redakcijos VPĮ 10 punkte, kuris savaime nėra aktualus nagrinėjamam ginčui, įtvirtinti ribojimai sudaryti vidaus sandorius materialiosios teisės (viešojo pirkimo būdu būtų neįmanoma užtikrinti paslaugos teikimo nepertraukiamumo, geros kokybės ir prieinamumo) ir subjektų atžvilgiu (draudimas nustatytas valstybės įmonėms).
49. Kita vertus, net jei ir būtų priešingai, t. y. vidaus sandorių sudarymo ribojimai galėtų išplaukti iš nacionalinių teismų praktikos, kasacinis teismas abejoja jų pagrindimu. Apeliacinės instancijos teismas nagrinėjamoje nacionalinėje byloje konstatavo, kad ginčo šalys nesutaria dėl vienos esminės aplinkybės, ar perkančioji organizacija, sudarydama vidaus sandorį su savo kontroliuojama įmone, nepažeidė Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 2 dalies reikalavimų (šios nutarties 21 punktą); šios normos pažeidimas gali būti konstatuojamas, kai nustatoma šių aplinkybių visuma: a) valstybės valdymo ar savivaldos institucijos teisės aktas ar sprendimas teikia privilegijas arba diskriminuoja atskirus ūkio subjektus ar jų grupes; b) dėl tokio sprendimo atsiranda ar gali atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams; c) skirtingos konkurencijos sąlygos nėra nulemtos Lietuvos Respublikos įstatymų vykdymu.
50. Šis teismas taip pat nurodė, kad aplinkybės, jog ginčo vidaus sandoris iš esmės atitinka *Teckal* kriterijus, o jo sudarymui buvo gautas VPT sutikimas, nepakankamos spręsti, kad nebuvo pažeisti Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje įtvirtinti imperatyvai; įstatymuose nustatyta vidaus sandorių sudarymo išimtis laikytina bendro pobūdžio galimybe savivaldybėms pasirinkti, kaip organizuoti teritorijų tvarkymo paslaugų teikimą; tačiau vien tai, kad VPĮ 10 straipsnio 5 dalyje įtvirtinta vidaus sandorio išimtis suteikia teisę paslaugų teikėju pasirinkti ūkio subjektą netaikant VPĮ nustatytos konkurencingos procedūros, nereiškia, jog savivaldybės neprivalo laikytis Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje nustatytų reikalavimų užtikrinti sąžiningą konkurenciją ir nediskriminuoti rinkos dalyvių; be to, vien ta aplinkybė, kad UAB „Kauno švara“ teikiamos paslaugos yra pigesnės, nėra pakankamas pagrindas sudaryti vidaus sandorį, jei nėra kitų aplinkybių, kurios pagrįstų tokio sandorio sudarymo objektyvų būtinumą.
51. Nors apeliacinės instancijos teismas savo sprendimą dėl ginčo vidaus sandorio neteisėtumo grindė, *inter alia*, aplinkybe, kad dėl ginčo sutarties sumažėjo užsakymų ieškovei apimtis, tačiau iš skundžiamo procesinio sprendimo, kuriame remiamasi LVAT praktika, iš esmės matyti, jog pats ginčijamas sandoris laikomas neteisėtu, jei, rinkoje egzistuojant ūkio subjektų, jiems konkurencinga procedūra nebuvo pasiūlyta varžytis dėl atitinkamos sutarties. Taigi, kaip nurodyta pirmiau, skundžiamame procesiniame sprendime apskritai kvestionuojama perkančiųjų organizacijų teisė sudaryti *Teckal* kriterijus atitinkantį vidaus sandorį, jei, be kontroliuojamos įmonės, yra ir kitų ūkio subjektų, galinčių teikti atitinkamas paslaugas.
52. Šiame kontekste kasacinis teismas atkreipia dėmesį į tai, kad, jo manymu, iš Teisingumo Teismo praktikos neišplaukia papildomų ribojimų (pavyzdžiui, kaip nurodė apeliacinės instancijos teismas, – objektyvus būtinumas) sudaryti *in house* sandorį, jei jis pats atitinka *Teckal* kriterijus. Kasacinio teismo vertinimu, Teisingumo Teismas savo nuosekliai suformuotoje praktikoje yra aiškiai pažymėjęs, kad vidaus sandoriu nepažeidžiama kitų ūkio subjektų teisė į sąžiningą konkurenciją, nes analogiška kaip savo pačios tarnybų kontrolė lemia iš esmės vidinius perkančiosios organizacijos ir jos kontroliuojamo subjekto santykius, kurie *per se* teisėti ir šioms nesukuria pareigos savo poreikių tenkinti pasitelkiant išorinius subjektus:
- 52.1. pagrindinis Sąjungos viešųjų pirkimų teisės normų tikslas, t. y. laisvas prekių ir paslaugų judėjimas ir atvėrimas neiškraipyta konkurencijai visose valstybėse narėse, apima pareigą

taikyti atitinkamose direktyvose nustatytas taisyklės, reglamentuojančias viešųjų pirkimų procedūras, kai perkančioji organizacija, pavyzdžiui, teritorinis savivaldos vienetas, ketina su teisiškai atskiru subjektu raštu sudaryti atlygintinę sutartį, nesvarbu, ar šis subjektas pats yra perkančioji organizacija;

- 52.2. kadangi viešosios valdžios institucija turi galimybę jai tenkančias su viešuoju interesu susijusias užduotis įgyvendinti savo pačios administracinėmis, techninėmis ir kitomis priemonėmis ir neprivalo kreiptis į išorės subjektus, nepriklausančius jos tarnyboms, Teisingumo Teismas išimties, susijusios su vadinamaisiais *in house* sandoriais, pripažinimą pateisino tuo, kad tokiu atveju tarp perkančiosios organizacijos ir subjekto, su kuriuo sudaromas sandoris, egzistuoja ypatingas vidinis ryšys, net jeigu minėtas subjektas yra teisiškai nuo jos atskiras. Tokiais atvejais galima manyti, kad perkančioji organizacija iš tikrųjų naudojasi savo pačios priemonėmis ir kad subjektas, su kuriuo sudaromas sandoris, yra tarsi viena iš jos vidaus tarnybų;
- 52.3. kai šios [kontroliuojamos] įmonės paslaugos daugiausia skirtos vien šiam ar šiems savivaldos vienetais, yra pagrįsta šiai įmonei netaikyti Direktyvos 2004/18 suvaržymų, nes jie buvo nustatyti siekiant išsaugoti konkurenciją, kurios tokiu atveju nėra (Teisingumo Teismo 2016 m. gruodžio 8 d. sprendimo *Undis Servizi*, C-553/15, 28, 30, 33 punktai ir juose nurodyta Teisingumo Teismo praktika);
- 52.4. jei taikomi tokie apribojimai, šiai įmonei pagrįstai galima netaikyti Direktyvos 93/36 apribojimų, nes jie buvo nustatyti siekiant apsaugoti konkurenciją, kurios tokiomis aplinkybėmis negali būti (Teisingumo Teismo 2006 m. gegužės 11 d. sprendimo *Carbotermo ir Consorzio Alisei*, C-340/04, 61, 62 punktai);
- 52.5. remiantis Teisingumo Teismo praktika akivaizdu, kad konkurencijos reikalavimas nėra privalomas sutartims, sudarytoms regioninės ar vietos valdžios institucijos ir nuo jos teisiškai atskiro asmens tuo atveju, kai regioninės ar vietos valdžios institucija aptariamą asmenį kontroliuoja analogiškai kaip savo tarnybas ir šio asmens pagrindinę veiklos dalį sudaro veikla, vykdoma institucijos ar institucijų, kurioms ji priklauso (pirmiau nurodyto Teisingumo Teismo sprendimo *Auroux ir kt.* 63 punktas ir jame nurodyta Teisingumo Teismo praktika);
- 52.6. EB 12, 43 ir 49 straipsniuose nustatytos taisyklės ir jomis konkrečiai išreikšti bendrieji principai netaikomi, jeigu vietos valdžios institucija, kuri yra perkančioji organizacija, kontroliuoja subjektą, su kuriuo pasirašoma sutartis, analogiškai kaip savo tarnybas, ir jeigu šis subjektas didžiąją dalį savo veiklos vykdo kartu su valdžios institucija ar institucijomis, kuriai jis priklauso (Teisingumo Teismo 2009 m. rugėjo 10 d. sprendimo *Sea*, C-573/07, 40 punktas);
53. Iš pristatytos Teisingumo Teismo praktikos akivaizdu, kad, priešingai nei skundžiamame sprendime konstatavo apeliacinės instancijos teismas, *in house* sandoris nepažeidžia savarankiškų (privačių) ūkio subjektų teisių, šie nediskriminuojami, jų nenaudai perkančiųjų organizacijų kontroliuojamoms įmonėms neteikiamos privilegijos. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad apeliacinės instancijos teismas priėjo prie teisiškai nepagrįstų vertinimų.
54. Vis dėlto dėl šioje nutartyje pristatytų klausimų specifiškumo ir platumo kasacinis teismas vertina, kad kyla poreikis papildomai išsiaiškinti Teisingumo Teismo praktikos turinį ir jo poveikį ginčo sutarties vertinimui.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnio 3 dalimi, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 3 straipsnio 5 dalimi, 163 straipsnio 9 punktu, 340 straipsnio 5 dalimi, 356 straipsnio 5 dalimi,

nutaria:

Kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą šiais klausimais:

1. Ar pagal nagrinėjamoje byloje susiklosčiusias aplinkybes, kai ginčo in house sandorio sudarymo, inter alia, administracinės, procedūros pradėtos dar galiojant Direktyvai 2004/18, tačiau pati sutartis sudaryta 2016 m. gegužės 19 d. pirmiau nurodytai direktyvai nebegaliojant, toks sandoris patenka į Direktyvos 2014/18 ar Direktyvos 2014/24 taikymo sritį?

2. Darant prielaidą, kad ginčo in house sandoris patenka į Direktyvos 2004/18 taikymo sritį:

a) ar šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalies a papunktis (bet šia nuostata neapsiribojant), atsižvelgiant į Teisingumo Teismo sprendimus Teckal (C-107/98), Jean Auroux ir kt. (C-220/05) ir ANAV (C-410/04) bei kitus, turi būti suprantamas ir aiškinamas taip, kad in house sąvoka priklauso Europos Sąjungos teisės reguliavimo sričiai, o šios sąvokos turiniui ir taikymui nedaro įtakos nacionalinė valstybių narių teisė, inter alia, tokių sandorių sudarymo ribojimai, pavyzdžiui, sąlyga, jog viešojo pirkimo sutartimis negalima užtikrinti teikiamų paslaugų kokybės, jų prieinamumo ar nepertraukiamumo?

b) jei atsakymas į prieš tai užduotą klausimą būtų neigiamas, t. y. in house sąvoka iš dalies ar visiškai patenka į valstybių narių teisės reguliavimo sritį, ar pirmiau nurodyta Direktyvos 2004/18 nuostata turi būti aiškinama taip, kad valstybės narės turi diskreciją nustatyti in house sandorių sudarymo ribojimus ar papildomas sąlygas (lyginant su Europos Sąjungos teise ir ją aiškinančia Teisingumo Teismo praktika), tačiau ją gali įgyvendinti tik konkrečiomis ir aiškiomis pozityviosios viešųjų pirkimų teisės normomis?

3. Darant prielaidą, kad ginčo in house sandoris patenka į Direktyvos 2014/24 taikymo sritį:

a) ar šios direktyvos 1 straipsnio 4 dalies, 12 straipsnio bei Chartijos 36 straipsnio nuostatos kartu ar atskirai (bet jomis neapsiribojant), atsižvelgiant į Teisingumo Teismo sprendimus Teckal (C-107/98), Jean Auroux ir kt. (C-220/05) ir ANAV (C-410/04) bei kitus, turi būti suprantamos ir aiškinamos taip, kad in house sąvoka priklauso Europos Sąjungos teisės reguliavimo sričiai, o šios sąvokos turiniui ir taikymui nedaro įtakos nacionalinė valstybių narių teisė, inter alia, tokių sandorių sudarymo ribojimai, pavyzdžiui, sąlyga, jog viešojo pirkimo sutartimis negalima užtikrinti teikiamų paslaugų kokybės, jų prieinamumo ar nepertraukiamumo?

b) jei atsakymas į prieš tai užduotą klausimą būtų neigiamas, t. y. in house sąvoka iš dalies ar visiškai patenka į valstybių narių teisės reguliavimo sritį, ar Direktyvos 2014/24 12 straipsnio nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad valstybės narės turi diskreciją nustatyti in house sandorių sudarymo ribojimus ar papildomas sąlygas (lyginant su Europos Sąjungos teise ir ją aiškinančia Teisingumo Teismo praktika), tačiau ją gali įgyvendinti tik konkrečiomis ir aiškiomis pozityviosios viešųjų pirkimų teisės normomis?

4. Nepriklausomai nuo to, į kokios direktyvos taikymo sritį patektų ginčo vidaus sandoris, ar viešųjų pirkimų tiekėjų lygiateisiškumo ir nediskriminavimo bei skaidrumo principai (Direktyvos 2004/18 2 straipsnis, Direktyvos 2014/24 18 straipsnis), bendrasis draudimas diskriminuoti dėl pilietybės (ESS 18 straipsnis), įsisteigimo laisvė (ESS 49 straipsnis) bei laisvė teikti paslaugas (ESS 56 straipsnis), galimybė įmonėms suteikti išimtinės teises (SESV 106 straipsnis), Teisingumo Teismo praktika (sprendimai Teckal, ANAV, Sea, Undis Servizi ir kiti) turi būti suprantami ir aiškinami taip, kad in house sandoris, kurį sudaro perkančioji organizacija ir nuo jos teisiškai atskirtas subjektas, o perkančioji organizacija šį subjektą kontroliuoja analogiškai kaip savo tarnybas ir šio subjekto pagrindinę veiklos dalį sudaro veikla, vykdoma perkančiosios organizacijos naudai, per se teisėtas, inter alia, nepažeidžia kitų ūkio subjektų teisės į sąžiningą konkurenciją, šie nėra

KOPIJA TIRP

diskriminuojami, o vidaus sandorį sudariusiam kontroliuojamam subjektui nėra teikiamos privilegijos?

Sustabdyti civilinės bylos nagrinėjimą iki Teisingumo Teismo sprendimo gavimo.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Gražina Davidonienė

Egidijus Laužikas

Sigita Rudėnaitė

Įrašyta į Teisingumo Teismo registrą Nr. 1078464	
Liuksemburgas,	Pagal Teismo kanclerio įgaliojimą
2018 -04- 26	
Faks. / el. paštas :	Miroslav Aleksejev
Gauta : 25.4.18	administratorius

Elektroninio dokumento kopija

Civilinė byla Nr. e3K-3-120-469/2018
Teisminio proceso Nr. 2-56-3-00681-2016-0
Procesinio sprendimo kategorija 3.2.6.12.1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

2018 m. balandžio 17 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Gražinos Davidonienės, Egidijaus Laužiko, Sigitos Rudėnaitės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja),

teismo posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo rašymo apsirikimo ištaisymo klausimą Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2018 m. balandžio 13 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Irgita“ ieškinį atsakovėms Kauno miesto savivaldybei, Kauno miesto savivaldybės administracijai, uždarajai akcinei bendrovei „Kauno švara“, dalyvaujant išvadą teikiančioms institucijoms – Konkurencijos tarybai, Viešųjų pirkimų tarnybai, dėl Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimo panaikinimo ir Kauno miesto savivaldybės administracijos ir uždarnosios akcinės bendrovės „Kauno švara“ sutarties pripažinimo negaliojančia.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2018 m. balandžio 13 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-120-469/2018 rezoliucinėje dalyje Teisingumo Teismui pateiktuose 2-ajame ir 3-iajame klausimuose vietoj „in house *sandorio sąvoka*“ klaidingai nurodyta „in house *sąvoka*“. Ši klaida vertintina kaip rašymo apsirikimas, kurio ištaisyimas nekeičia pirmiau nurodytos nutarties esmės.

Teisėjų kolegija sprendžia, kad yra pagrindas ištaisyti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2018 m. balandžio 13 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e3K-3-120-469/2018 padarytą rašymo apsirikimą, nutarties rezoliucinėje dalyje vietoj „in house *sąvoka*“ įrašant „in house *sandorio sąvoka*“ (CPK 276 straipsnio 2 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 276 straipsniu, 340 straipsnio 5 dalimi,

n u t a r i a :

KOPIJA TIKRA

Ištaisyti rašymo apsirikimus Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2018 m. balandžio 13 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-120-469/2018 rezoliucinėje dalyje, vietoj „in house sąvoka“ įrašant „in house sandorio sąvoka“, ir nutarties rezoliucinėje dalyje Teisingumo Teismui pateiktus 2-ąjį ir 3-ąjį klausimus išdėstyti taip:

„2. Darant prielaidą, kad ginčo in house sandoris patenka į Direktyvos 2004/18 taikymo sritį:

a) ar šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalies a papunktis (bet šia nuostata neapsiribojant), atsižvelgiant į Teisingumo Teismo sprendimus Teckal (C-107/98), Jean Auroux ir kt. (C-220/05) ir ANAV (C-410/04) bei kitus, turi būti suprantamas ir aiškinamas taip, kad in house sandorio sąvoka priklauso Europos Sąjungos teisės reguliavimo sričiai, o šios sąvokos turiniui ir taikymui nedaro įtakos nacionalinė valstybių narių teisė, inter alia, tokių sandorių sudarymo ribojimai, pavyzdžiui, sąlyga, jog viešojo pirkimo sutartimis negalima užtikrinti teikiamų paslaugų kokybės, jų prieinamumo ar nepertraukiamumo?

b) jei atsakymas į prieš tai užduotą klausimą būtų neigiamas, t. y. in house sandorio sąvoka iš dalies ar visiškai patenka į valstybių narių teisės reguliavimo sritį, ar pirmiau nurodyta Direktyvos 2004/18 nuostata turi būti aiškinama taip, kad valstybės narės turi diskreciją nustatyti in house sandorių sudarymo ribojimus ar papildomas sąlygas (lyginant su Europos Sąjungos teise ir ją aiškinančia Teisingumo Teismo praktika), tačiau ją gali įgyvendinti tik konkrečiomis ir aiškiomis pozityviosios viešųjų pirkimų teisės normomis?

3. Darant prielaidą, kad ginčo in house sandoris patenka į Direktyvos 2014/24 taikymo sritį:

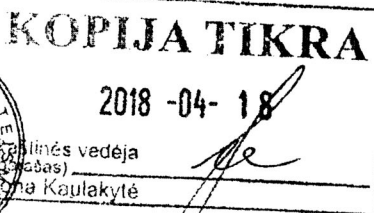
a) ar šios direktyvos 1 straipsnio 4 dalies, 12 straipsnio bei Chartijos 36 straipsnio nuostatos kartu ar atskirai (bet jomis neapsiribojant), atsižvelgiant į Teisingumo Teismo sprendimus Teckal (C-107/98), Jean Auroux ir kt. (C-220/05) ir ANAV (C-410/04) bei kitus, turi būti suprantamos ir aiškinamos taip, kad in house sandorio sąvoka priklauso Europos Sąjungos teisės reguliavimo sričiai, o šios sąvokos turiniui ir taikymui nedaro įtakos nacionalinė valstybių narių teisė, inter alia, tokių sandorių sudarymo ribojimai, pavyzdžiui, sąlyga, jog viešojo pirkimo sutartimis negalima užtikrinti teikiamų paslaugų kokybės, jų prieinamumo ar nepertraukiamumo?

b) jei atsakymas į prieš tai užduotą klausimą būtų neigiamas, t. y. in house sandorio sąvoka iš dalies ar visiškai patenka į valstybių narių teisės reguliavimo sritį, ar Direktyvos 2014/24 12 straipsnio nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad valstybės narės turi diskreciją nustatyti in house sandorių sudarymo ribojimus ar papildomas sąlygas (lyginant su Europos Sąjungos teise ir ją aiškinančia Teisingumo Teismo praktika), tačiau ją gali įgyvendinti tik konkrečiomis ir aiškiomis pozityviosios viešųjų pirkimų teisės normomis?“

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Gražina Davidonienė

Egidijus Laužikas

Sigita Rudėnaitė

C-285/18-4

Įrašyta į Teisingumo Teismo registrą Nr. 1029529	
Liuksemburgas,	Pagal Teismo kanclerio įgaliojimą
2018 -05- 16	
Faks. / el. paštas :	Miroslav Aleksejev
Gauta : 16.5.18	administratorius

Elektroninio dokumento kopija

Civilinė byla Nr. e3K-3-120-469/2018

Teismo proceso Nr. 2-56-3-00681-2016-0

Procesinio sprendimo kategorija 3.2.6.12.1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

2018 m. gegužės 9 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Gražinos Davidonienės, Egidijaus Laužiko, Sigitos Rudėnaitės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja),

teismo posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo rašymo apsirikimo ištaisymo klausimą Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2018 m. balandžio 13 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje pagal ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Irgita“ ieškinį atsakovėms Kauno miesto savivaldybei, Kauno miesto savivaldybės administracijai, uždarajai akcinei bendrovei „Kauno švara“, dalyvaujant išvadą teikiančioms institucijoms – Konkurencijos tarybai, Viešųjų pirkimų tarnybai, dėl Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimo panaikinimo ir Kauno miesto savivaldybės administracijos ir uždarnosios akcinės bendrovės „Kauno švara“ sutarties pripažinimo negaliojančia.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2018 m. balandžio 13 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-120-469/2018 8, 9, 10 punktuose vietoj „SESV“, t. y. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo, klaidingai nurodyta „Europos Sąjungos Sutarties (toliau – ESS)“ arba „ESS“, taip pat nutarties rezoliucinėje dalyje Teisingumo Teismui pateiktame 1-ajame klausime vietoj „Direktyvos 2004/18“ klaidingai nurodyta „Direktyvos 2014/18“. Šios klaidos vertintinos kaip rašymo apsirikimai, kurių ištaisymas nekeičia pirmiau nurodytos nutarties esmės.

Teisėjų kolegija sprendžia, kad yra pagrindas ištaisyti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2018 m. balandžio 13 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e3K-3-120-469/2018 padarytus rašymo apsirikimus (CPK 276 straipsnio 2 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 276 straipsniu, 340 straipsnio 5 dalimi,

n u t a r i a :

KOPIJA TIKRA

Ištaisyti rašymo apsirikimus Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2018 m. balandžio 13 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-120-469/2018 8, 9, 10 punktuose, vietoj „Europos Sąjungos Sutarties (toliau – ESS)“ arba „ESS“ įrašant „SESV“, ir nutarties 8, 9, 10 punktus išdėstyti taip:

„8. SESV 18 straipsnyje, *inter alia* (be kita ko), nurodyta:

Sutarčių taikymo srityje, nepažeidžiant jose esančių specialių nuostatų, draudžiama bet kokia diskriminacija dėl pilietybės.

9. SESV 49 straipsnyje, *inter alia*, nurodyta:

<...> vienos valstybės narės nacionalinių subjektų įsisteigimo laisvės kitos valstybės narės teritorijoje apribojimai uždraudžiami. Draudžiami ir apribojimai vienos valstybės narės nacionaliniams subjektams, įsisteigusiems kitos valstybės narės teritorijoje, steigti atstovybes, padalinius ar dukterines bendroves.

Įsisteigimo laisvė apima ir teisę imtis savarankiškai dirbančių asmenų veiklos bei ja verstis, taip pat steigti ir valdyti įmones, būtent bendroves ar firmas, apibūdintas 54 straipsnio antrojoje pastraipoje, tomis pačiomis sąlygomis, kurios įsisteigimo šalies teisės aktuose yra nustatytos jos pačios subjektams, ir laikantis kapitalui skirtų skyriaus nuostatų.

10. SESV 56 straipsnyje, *inter alia*, nurodyta:

<...> Sąjungoje uždraudžiami laisvės teikti paslaugas apribojimai, taikomi valstybių narių nacionaliniams subjektams, kurie yra įsisteigę kitoje valstybėje narėje negu valstybė, kurios subjektu yra asmuo, kuriam tos paslaugos teikiamos.

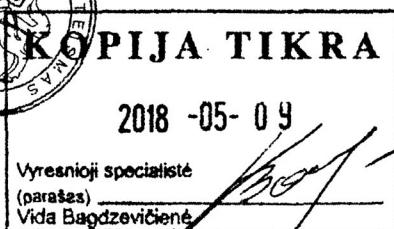
<...> “

Ištaisyti rašymo apsirikimą Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2018 m. balandžio 13 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-120-469/2018 rezoliucinėje dalyje, vietoj „Direktyvos 2014/18“ įrašant „Direktyvos 2004/18“, ir nutarties rezoliucinėje dalyje Teisingumo Teismui pateiktą 1-ąjį klausimą išdėstyti taip:

„1. Ar pagal nagrinėjamoje byloje susiklosčiusias aplinkybes, kai ginčo in house sandorio sudarymo, inter alia, administracinės, procedūros pradėtos dar galiojant Direktyvai 2004/18, tačiau pati sutartis sudaryta 2016 m. gegužės 19 d. pirmiau nurodytai direktyvai nebegaliojant, toks sandoris patenka į Direktyvos 2004/18 ar Direktyvos 2014/24 taikymo sritį?“

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Gražina Davidonienė

Egidijus Laužikas

Sigita Rudėnaitė